

تایلندیها چگونه اند؟

نوشته مورگان اسپورتس

بودند؟

متسکیو، نویسنده فرانسوی در رمان معروف خود به نام نامه های ایرانی (1771) در پوشش نامتجان مسافرت دو بازدیدکننده شرقی به اروپا، به عقیده از جامعه فرانسه در آن زمان پرداخت. آیا او می دانست که نیم قرن قبل از آن تاریخ سه سفیر از سیام - تایلند کنونی -، تأثیری شگرف بر دربار لویی چهاردهم گذارده بودند؟

LA SOLENNELLE AMBASSADE DU ROY DE SIAM AU ROI POUR L'ETABLISSEMENT DES COMMERCE AVEC LES PEUPLES DU NORD. LES CETS HOMMES DE LA LETTRE, ET DE LA ASSURANCE.

سه سفیری که شاه فرانسایی در اواخر قرن هفدهم میلادی به دربار لویی چهاردهم روانه کرد، کنجکاوی عسوم را برانگیختند. آنها الهام بخش رمانها و نمایشهای بسیاری شدند. روزنامه ها و سالنامه ها تصویر بینهای پهن و کلاههای رسمی سفید و نوک تیزشان را در هزاران نسخه چاپ کردند. به هنگام ورودشان، زنان با کلاههای پارچه ای و مردان با کلاههای شکی در اسکله جمع شدند تا از آنها استقبال کنند. در هر یک از توقفهای مسیر راه به طرف پاریس (نانتا، بلوا، شامبور، ونسن) زیباترین زنان اشراف به پیشواشان می شناختند و با سؤالاتی آزرده دار اما خنده دار آنان را به ستوه می آوردند.

از اینکه آنها هر روزه و حتی چندبار در روز حمام می کردند متعجب می شدند و با کنجکاوی می خواستند بدانند آنان برای کسب رعایت بیست و چند زنی که گمان می رفت هر یک داشته باشند، چه می کردند.

زنان سیامی همیشه نیمه برهنه اند

اوک خون ویسوترا سونتون، سفیر کبیر (که بیشتر به نام کوزاپان معروف بود)، به خوبی می دانست در چنین مرفهتیهایی چگونه رفتار کند و جواب این خانمها را صریحاً و با رعایت نهایت ادب می داد. آقای ژان دونو دو ویزه، روزنامه نگاری که در هفته نامه مرکور گالان قلم می زد با دقت زیاد اعمال و رفتار و بخصوص جوابهای تند و سریع سفیر کبیر تایلندی را یادداشت می کرد و به این ترتیب موجبات خوشنودی درباریان را فراهم می ساخت. از آن پس این آقای تایلندی، مردی درستکار، متین و مبادی آداب شناخته شد. در پاسخ خانم سنبله (Senglemy)، همسر رییس وزیر

نیروی دریایی، که برای ملاقات سفیر کبیر به اقامتگاه پیک ماند
 وی در قصر برنی رفته بود و با اصرار زیاد می‌خواست بداند
 از نظر او زنان فرانسوی زیباترند یا زنان سیامی، کوزاپان
 مؤدبانه گفت که فرانسویها زیباترند و خانم سنیله از تمام
 فرانسویهایی که او تا آن زمان دیده، زیباتر است و اینکه
 بدون هیچ تردیدی اگر او به‌سبب سیامیها لباس بپوشد
 زیباترین زن دنیا خواهد شد. مترجم که میسوزر جهانگردی‌دهی
 بوده، تنها پس از تقاضای بسیار حضار توضیح داد لباس عادی
 زنان سیامی فقط نیمی از بدن آنها را می‌پوشاند. خاتم
 مضحکه خاص و عام شد و این داستان در سراسر پاریس
 پیچید.

کوزاپان چنان هوشیار بود که می‌توانست افکار و آداب
 و رسوم ویژه ملتها را به‌در اندازه که این ملل با یکدیگر
 متفاوت باشند، درک کند.

در حین که کوزاپان را از شاهمای تشریفاتی به‌راسم
 مجلل مذهبی و از اپرا به‌نمایشهای کمدی می‌بردند، او برای
 کشف دسیه‌هایی که در پشت صحنه «تئاتر» بزرگ ورسای
 می‌گذشت، از هوش نافذ خود کمک می‌گرفت. چشمهای
 تیزبین کوزاپان مکانهای مختلف و بناهای مجلل را نیز مورد
 بررسی قرار می‌داد. مثلاً او با سرخوردگی در باره تارنجستان
 کاخ ورسای نوشت: «خاتهای بسیار بزرگ برای جای دادن
 درختانی ساده»

سفیر کبیر کوزاپان نخست وزیر شد

مأموریت رسمی کوزاپان، سفیر، در ورسای به‌این قرار بود: اعضای پایگاه تجاری سینگور
 (سونولای فعلی) در جنوب سیام (تایلند) به‌لویی چهارم برای استقرار کمیته هند شرقی و
 دستجات نظامی فرانسه و در نتیجه ایجاد موازاتی در برابر هلندیهای مقتدر در آسیا.
 تایلند در سراسر تاریخ خود برای مقابله با یک قدرت از قدرتی دیگر استفاده کرده است.
 از فرانسه علیه هند، از انگلیس علیه فرانسه و سپس از ژاپن علیه انگلیس و فرانسه... سیاستی که
 باعث شد این کشور هیچگاه به‌استعمار درنیاید.

فرانسه خواستار اجازهٔ بنای قلعه‌ای نظامی در خارج از شهر بانکوک شد و برای نبل به‌این
 مقصود اسکادرنی شامل پنج کشتی و هفتصد سرباز با تجهیزات بسیار روانه کرد. کوزاپان یکی
 از مسین اصلی انقلابی بود که نخست وزیر و شاه فرانسه را تا زمانی که سربازان فرانسویان
 فرانسویان شد. آنان پس از شش ماه محاصره در بانکوک تسلیم شدند و در نوامبر سال ۱۶۸۸،
 درست یک سال پس از ورودشان به‌سیام، آنجا را ترک کردند.

پادشاه بعدی که به‌سلطنت سیام رسید، چندان از کوزاپان قدردانی نکرد. ابتدا وی را
 به‌نخست وزیر و منصوب کرد، ولی پس از چند سال به‌او بدگمان شد، به‌شکجه محکومش کرد و
 دستور داد بی‌اش را بپزند.

کوزاپان در سال ۱۷۰۰ خودکشی کرد. به‌نظر می‌رسد که او همواره نوعی دلتنگی برای
 آنچه «کشور بزرگ و خوب فرانسه» می‌نامید، احساس می‌کرد. مسافری آلمانی که در سال
 ۱۶۹۰ با او در تایلند ملاقات کرد، تصاویر بسیاری از «خورشید... شاه» و برجسته‌ترین اعضای
 خانوادهٔ وی در خانه‌اش دیده که در میان نارهای عنکبوت به‌دوبار آویزان بودند.
 «چنین است رسم سرای درشت...»

مورگان اسپورتس

صفحهٔ مقابل، ورود سفیر پادشاه سیام
 به‌کاخ ورسای برای گفتگو با
 لویی چهارم، پادشاه فرانسه.
 گزاره فرانسوی، ۱۶۸۷.

پایند مذهب کاتولیک بودند به‌کنایه از کوزاپان می‌پرسیدند
 چه زمانی قصد داد «طلعت کفر» را ترک و «دین راستین» را
 کشف کند. و کوزاپان سیاستمدارانه جواب می‌داد: «چیزهایی
 که راجع به‌یک مذهب ناشناخته می‌گویند برای شخصی که
 از آن هیچ نمی‌داند و به‌مذهبی دیگر معتقدند، در وهلهٔ اول
 مضحک به‌نظر می‌رسد، چرا که طبیعتاً هر انسانی تصور
 می‌کند مذهب او یا مذهب آبا و اجدادش بهترین مذهب
 است»

گاهی که او را بیشتر تحت فشار می‌گذاشتند و دیگر راه
 گریزی برایش باقی نمی‌ماند، گذشت بشری نشان می‌داد.
 پاسخ او به‌استفاد توره چنین بود: «از شما خواهش می‌کنم از
 خدای حقیقی بخواهید کاری نگه که من او را بشناسم و از
 ظلمتی که در آن قسم نجات دهد تا بتوانم روزی به‌مذهب
 راستین ایمان آورم.»

این سخن موجب خوشنودی اسقف فرانسوی شد؛ وی
 چنین پنداشت که از همان لحظه درهای رحمت به‌روی این
 کافر پاکدل باز شده است. ششک اگر او تألیفات اسقف
 دیگری به‌نام لویی لائو را خوانده بود، هیچگاه تصور
 برآورده شدن چنین آرزویی را به‌خود راه نمی‌داد. وی
 بیست سال در سیام زندگی کرده بود و به‌بیلین جوانی که
 به‌آن کشور می‌رفت در مورد طنزگویی سیامیها هشدار می‌داد.
 او نوشت: «آنها تنها به‌این منظور اقرار به‌جهل می‌کنند که به‌ما
 بفهاندند که ما خود در جهل به‌سر می‌بریم.»

تقلید کفر

کوزاپان خیلی زود توانست به‌احساسات مذهبی عجیبی که در
 قلمرو لویی چهاردهم (که به‌دلیل آزار و شکنجهٔ پروتستانها
 پس از لغو فرمان شانت دستخوش تفرقه شده بود) رواج
 داشت، واقف شود.
 در کشور خورشید - شاه (لقب لویی چهاردهم) تنها یک
 حقیقت وجود داشت و آن مذهب کاتولیک بود. بت‌پرستان
 و کفار بدون استثنا مجبور بودند سر تمکین فرود آورند... یا
 ترک وطن کنند. بسیاری از درباریان و اعیان که به‌شدت

شاه سیام، فراناوایی، در اواخر قرن هفدهم سه سفیر
 به‌دربار لویی چهاردهم روانه کرد. روزنامه‌ها و
 سالنامه‌ها تصاویر بینهای پهن و کلاههای رسی
 سفید و نوک تیزشان را در هزاران نسخه چاپ
 کردند. زیباترین زنان اشراف به‌پیشوازان
 می‌شناختند و با سؤالاتی آزار دهنده اما خنده‌دار
 آنان را به ستوه می‌آوردند. از اینکه آنها هر روزه و
 حتی چند بار در روز حمام می‌کردند متعجب
 می‌شدند و می‌خواستند بدانند آنان برای کسب
 رضایت بیست و چند زنی که گمان می‌رفت هر یک
 داشته باشند، چه می‌کردند.

مورگان اسپورتس
 نویسندهٔ فرانسوی، وی تاکنون حدود ۱۰ اثر
 منتشر بر دو زبان دربارۀ تایلند به‌نامهای سیام
 (۱۹۸۲) و برای درگیرین گفتار عنوان
 (۱۹۹۲) تألیف کرده است که توسط انتشارات
 «سوی» چاپ شده‌اند. دو مجلدن آری
 تاریخ در مورد قلعه‌ات لویی چهارم برای
 کسوف سیام نوشته است که به‌زودی منتشر
 خواهد شد.